

EPERJESI LAPOK

Sárosmegye s városainak társadalmi s gazdasági érdekeit képviselő hetilap

* AZ „EPERJESI SZÉCHENYI-KÖR“ ÉS A „SÁROSMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET“ KÖZLÖNYE.

Szerkesztői iroda:

Megyeház.

Idé intézendő minden a lap szellemi részét illető közlemény.

Kiadóhivatal:

Az EPERJESI NÉPBANK helyiségeiben, fútcza 2 ik sz. a.

Megjelen: minden vasárnap.

Előfizetési ár: vidékre postán vagy helyben házhoz küldve:

Egy évre	5 frt — kr
Félévre	2 " 50 "
Negyedévre	1 " 25 "

Hirdetési díj:

háromhasábos petit sor egyszeri hirdetése 5 kr., többszörös hirdetés jutányosabb.

Bélyegdíj: minden hirdetésért külön 30 krajczár.

Nyilttér minden sor 10 kr.

A magyarosítás és a papság.

I.

E cím alatt támadja meg a „Sárosmegyei Közlöny“-ben Sallay Mátyás szent-keresztii plébános úr, az „Eperjesi Lapok“ 6-ik számában névtelenül megjelent „A magyarosítás ügye“ című cikket. Minthogy e cikket én írtam, bátor leszek a főtisztelendő úrnak klasszikus gorombasággal irt eme cikkére egyetmást elmondani.

De álljanak itt mindenekelőtt a cikk legszebb passzusai:

„Teljes felháborodást szült a papság körében az „Eperjesi Lapok“ azon megdöntött eljárása, hogy folyó évi 6. számában a magyarosítás szent templomát egy vezérezikvező Herostratus kezére bízni nem átalotta. Hazafiai kötelességet vélek teljesíteni, midőn ezen Herostratusnak az újjára oly erősen, a mint megérdemli, koppintok és támadását a maga értékére leszállítani töreksem.

Mily roszakarattal van megverve az istenadta. (már miért nem ebadta, hisz ez csak emelné a kurialis stylus metaphorikus díszét) mutatja az, hogy az intelligenciájából a megye lelkészét kirekesztő és ugyanazoknak a magyarosítás terjesztése körül a közöny vadját vágja arezükhoz. Ha vezérezikvező komolyan és az ügy iránti roszakarattal szolt volna a dolghoz, meg kellett volna mondania, hogy ezen közönyt a papság a szellemi vagy anyagi téren és mely kért esetleg támasztja? Amde ő azt nem tettem, minden azon csak pellegérezni akart.

„De hát kérdem: kirekesztettek-e azon megyei lelkészek, kik midőn a szervező értekezletre meg voltak híva, abban résztvenni mindannyian siettek? Közönyre vall-e az, hogy a magyarosító egyletnek körülbelől harmadrészét a megyei lelkészek teszik? Közöny-e az, hogy a tagsági díj hátrálékosainak kontingensét nem a megyei papság szolgáltatja?“

„A miben ezikkiró herostratusi szándéka a legkelatansabbul nyilvánul, ez az, hogy a magyarosítást, rá sem hederítve — mint az a magukat legokosabbnak tartó emberek szokása — „magasabb irányu férfaink véleményére,“ mely szerint az századok kérdése, egy pár rövid hó alatt akarja végrehajtani“. . . . Hanem ily mélyreható kérdések megítélésénél szükséges volna az „Eperjesi Lapok“ ezen Herostratusának más nemzetek történetében

is és nem csupán a törvényhatósági és esperesi jegyzőkönyvekben kutatni és fégyvereket kovácsolni, mert ezeknek nyiláival csak önmagát sebzí, öli meg.“

Midőn a megdöntött, roszakarattal megvert istenadta, pellegérező, tudatlan Herostratus, kinek újjára Sallay Mátyás főtisztelendő úr koppintani akart, én volnék, s a tisztelt olvasók között találkozhatik olyan is, ki inkriminált cikkemet nem olvasta, szükségesnek látom azt, illetve annak megtámadott passzusait röviden ismételni. En következőt állítottam:

„Mondjuk ki minden himezés nélkül: megyénk közönségének legnagyobb része nem bír érzékkel a magyarosítás nagyfontosságú politikai következményei iránt. Nem az egylettel, mint ilyenről, hanem megyénk intelligenciájának s nagyobb földbirtokosaink és lelkészeink közönyéről szólnék. Más megye szóval, tettel és pénzzel buzgólkodik, nálunk az egyletnek igen sok tagja még a esekély tagsági díjjal is hátrálékban van: nem a hazafias érzelmek, hanem a hazafias buzgalomban szenvedünk. Csak a magán és a tömeges társadalmi együttes akció képes sikeres eredményekre vezetni. A magyarosítás kérdése nem századok kérdése, ha kell eszközökkel fogunk hozzá. Példáira hivatkozhatnánk Pest, Hont, stb. megyék részéről. Természetes, ha a magyarosítást csak a jelenlegi akcióval folytatjuk, akkor erre még egy új millenium is kevés. De nem vesztettünk el minden reményt. — földbirtokosainkban, lelkészeinkben, tanítóinkban meg van a fogékonyság a magasabb nemzeti ézelek iránt, csak buzdítani kell őket s a bennök helyezett bizalommal nem fogunk szégyent vallani. A magyarosító egylet el is határozta mult ülésében, hogy egyesekhez felhívást fog intézni e kérdés általános felkutatására érdekében.“

Ebben áll cikkemnek lényege. Hogy ennek alapján miként jutok én hozzá a Herostratus névhez s e nevet interpretáló jelzőkhöz, annak megítélését a t. olvasóra bízom.

Megtámadott cikkemben csak általában szoltam megyei lelkészeinkről, nem terjeszkedtem ki sem a római, sem a görög katolikus, sem az evangélikus lelkészekre. Cikquem fele részben panaszszerű felhívás volt: mert véleményem az, hogy a magyarosítás terén az államon kívül, a földbirtokosok s tanítók mellett kiválólag emi-nens szerepe esakis az egyháznak lehet és kell is, hogy legyen. Legyen nemcsak hazafiai kötelesség-

nél, hanem jogainál, helyzeténél s főleg ama állásánál fogva, melynek következtében hívei előtt, ikknek oktatója, vezetője, legelső és legtöbbet tehető közvetlen tekintély.

II.

Most sem ereszkedném a kérdés részleteibe, mert hiszen a higgadt olvasó még a legcélesebb nagyító göresővel sem fogja feltalálni említett cikkemben ama sértő insinuaációkat, melyekkel engem klasszikus gorombasággal főtisztelendő Sallay Mátyás úr oly megdöntöttanul vádol s melyeket én méltatlankodással visszautasítok.

Ha mégis cikkre felek, ezt a magyarosítás ügye érdekében teszem. De ismételtlen kinyilatkoztatom s azt kérem jól megjegyezni, nehogy újból kedve kerekedjék újjak koppintgatására, hogy eszem ágában sincs jelen cikkemmel a lelkésztületet sérteni. Ismerem nagy érdemeit, személyesen tanultam, megbecsülmi hazafias jellemét, meg vagyok róla győződve, hogy a papságnál egy osztály sem lehet erősebb támaszlopa a magyarságnak. Cikkkemben csak a jelenlegi helyzetről szólok, a mint van s azon reményben vagyok, hogy jövőre nem lesz így.

Minthogy nekem nem szokásom nagyhangu szavakkal s amugy Hübele Balázs módjára „ins Blaue hinein“ valakit megtámadni vagy alapos ok nélkül valamit állítani — álljanak cikkemben inkriminált passzusainak igazolásul a következő statisztikai adatok.

A magyarosító egylet tagjainak száma a következő: van 47 alapító, 295 rendes, és 252 pártoló tagja, összesen 594 tag.

Mit gondol a tisztelt közönség, ezen 594 tag közül hány a lelkész? Hogy mit gondol Sallay Mátyás főtisztelendő úr azt tudjuk, hiszen mondja, hogy a magyarosító egyletünk körülbelől harmadrészét a megyei lelkészek teszik: de minthogy én nem szoktam valamit csak amugy „körülbelől“ állítani, tehát számokban azt mondom a főtisztelendő úrnak, hogy a magyarosító egyletnek mindössze csak 49 lelkész tagja van s e számban benne vannak a római, a görög katolikus és evangélikus lelkészek együttevve.

Lássá főtisztelendő úr, nekem eszem-ágában sem volt abban kételkedni, hogy midőn a megyei lelkészek a magyarosító-egylet szervezködő értekezletére meghívtak, abban mindnyájan részt venni

TÁRCZA.

A nők társadalmi állása hajdan és most és a nőemancipáció.

(Irtta és a „Széchenyi-kör“-ben felolvasta Sztankay László.)

II.

A rómaiaknál a házasságot a sabin nők elrablásával kezdődik. A hét király alatt kifejlődött a patriciusok és plebejusok, később pedig a liber-tinusok rendje, a házassági jogviszony is a fejlődéshez képest alakult. Patriciusnak nem volt szabad plebejus rendből, még kevésbé felszabadult rabszolgától származottak közül feleséget választani. A házasság szent volt. — Hogy a soknejűség a rómaiaknál a eszázság idejében kezdett terjedni, bizonyítja Dioeletiának egyik törvénye, mely a kétnejűséget halálbüntetéssel sújtani rendelte. A rómaiaknál más volt a házasságkötés formája a patriciusoknál, más a plebejusoknál és más a felszabadult rabszolgáknál, s végül midőn a tribunok hatalma a plebejusok és patriciusok közötti házassági tilalmat lerontá, ismét más az ezek közötti házasság kötésénél. — Midőn Róma a világ ura lón, a héthalmu városba özönlő kínés megmételvezé a nők tiszta erkölcsét is, a Lueretiák helyét Messalinák váltják föl: a házastársak elválása napirenden volt, mert hisz mindkét fél beleegyezése elegendő volt a válásra: a házasságtörés nem bűn többé, s valóban undor fogja el a jobb erkölcsű embert ama förtelmek csak olvasásánál is, melyek az örök városban elkövetettek. A romlottság általános lett s a házasság kivetköztetett eredeti tisztaságából: az e tárgyban hozott későbbi törvények nem akadályozhatták már meg a római állam, nem a római társadalom bukását.

A régi Gallok és Germánoknál a házasság majdnem a mostani keresztény felfogás szerint méltatott s a nemesítő hatást nem ok nélkül tudjuk be a keresztény hitészekkel és keresztény szokásoknak. A nő habár férje elhoesáthatta és eladhatta, mégis társa volt a férjnek, s ennek távollétében helyettese: különben férjével egyenjogu volt. — Mint sajátoság kinövés tünik fel a germán népeknél a balközre kötött házasság, mely felsőbb rendű ifjak és alsóbb rendű nők között jött létre: abban különbözött a törvényes házasságtól, hogy a nő nem lépett férje jogaiba s a gyermekek nem tekintettek törvényeseknek. — A kereszténység a régi germánjognak a ferdeségét elsimitotta.

A Skandináv népeknél szintén tiszteltben részesítették a nők, kivéven az eszkimókat, kiknél a nő nem sokkal több a játékszernél s kinek rendes mulatsága a házasságtörés.

Nálunk, magyaroknál a házasságot s a nők társadalmi állását bővebben leírni feleslegesnek tartom: utalok a „feleség“ elnevezésre, mely nyilván kitünteti, hogy a nő férjének egyenjogu társa, öröme s bánatának felese, felében részese volt: a házasság kötése esküvel erősítettett, legalább arra vall a hitves-társ ősi kifejezés. Idővel a házasságra vonatkozó magyar jogszokások is alapvonalaikban a kereszténység elvei szerint idomultak, bár a házasságkötésnek mellékformái napjainkig megvannak. A lánykérés, ház tűz nézés, eladóleány, vő-vagy vevő legény kifejezések mind elárulják a Don-tól etelközi származást, s odamutatnak, hogy a nő nálunk is vétel tárgyat képezte, de megvétetvén ura mellé emeltetett, annak egyenrangú kísérője társa, lón a nomád életben.

A régi számbavehető népeknél ilyen volt a nők társadalmi állása. Mit szólunk a modern civilizált világ asszonyainak társadalmi helyzetéről?

Most is igen sok nő van, kik szeretnék amaz angol-szász törvényt visszaállítani, mely szerint mindenki ha lovaggá lett, köteles volt esküt tenni arra, hogy a hölgyeket, özvegyeket és árva hájadonokat meg fogja védelmezni. Ki ez esküjét meg nem tartotta, a lovagok törvényszéke elé állították: templomba vezették, hol a papság föltette gyász-hymnust énekelt, ezután levetkeztették, kardját övét lecsatolták, nyakára kötelet hurkoltak, vesztőhelyre vezették, hol ki is végeztetett. Ezen adat szolgáljon a mai lovagok azon részének kik a nők iránt kellő illd-mosságot nem tanusítanak.

E szokás Angliából eredt, de a kereszties háboruk alatt a lovagokban mindenütt elfogadtott s még 1321-ben is kivégeztek a miatt egy lovagot Franciaországban. Ez óhaj azonban csak óhaj marad s praktikus gondolkozásu asszonyaink magok is eléggé megvédik magokat, s szélesbitik azon jogokat, melyeket számukra az egyes államok jogfejlődése, törvényhozása biztosított.

A régi művelt, a középkori barbár, s az uj-kori modern népeitől elszigetelten állanak az egészen és félig vad népek s azért ezekről valami keveset külön. — A félvad vagy egészen vad népek hölgy-koszorujának társadalmi helyzetétől alig beszélhetni: esznek, hogy jól lakjanak: pipáznak, mert nines egyéb dolguk, mesterségesen megnyújtják orrukat, állaikat, füleiket, mint jelesen az indiánok, mert így kívánja ezt a divat, így kívánja ezt a haladás. Érdekes némely vadnépek lánykérési, illetve házassági divata. A tolvaj-szigeteken a házassági vagy jobban mondva nászújsi mániában sinylődő rézbőrű Romeo, kinek testi erejét a munka meg nem törte, kinek egyenes deli termetén hanyat esik a nap-sugár, meglesi választottját, s egyedül találva szive Juliáját, bunkós botjával föbe kollintja, s az így elkábított aztán kunyhójába viszi és az ily proce-

siettek. — csak hogy itt aztán az a baj történt, hogy az egyes tagjait látni mindnyájan nem siettek.

Hogy legkisebb kételye se legyen állításom igaz voltáról, névszerint közlöm az egyes lelkész tagjait. Ime a következők: Artim M., Benyo F., Brühl M., Borzay F., Belis F., Bakalyár X., Chotvách E., Droppa E., Fizely F., Feczko, Gerbery J., Gyurkovics Gy., Hajtinger J., Haresár P., Hedry B., Hvozdovics A., Ivancezky J., Ilykovics Sz., Kaminsky E., Kozora E., Kótrádov, Kovaliczky K., Kolbay G., Krnesilák, Lámos R., Lesko István, Lipsey E., Lux E., Marezényi A., Mazalik A., Mittermann S., Molesányi V., Nahlik F., Novák M., Oberle K., Pernyk E., Plotényi E., Popovics M., Petrassovics P., Rojkovics A., Rojkovics S., Sallay M., Sobes F., id., Szikorszky E., ifj. Szikorszky E., Szinyey B., Stehlo J., Sztempák J. Vagyis 31 róm. kath. 12 gör. kath. és 6 evang. lelkész tehát a lelkészek száma esküsz 12-részt képezi a magyarosító egyesület tagjainak.

Még kedvezőlenebb az arány, ha az egyes esperességek szerint tekintjük az egyes tagjait. A bártfai r. k. esperességben van 11 plébános, tagja a magyar-egyletnek egyetlen-egy; a kisszebeni körületnek van 9 plébánosa, tagja 6; az eperjesiben van 12 tagja 3; a sóváriában 14 tagja 8; a tapolyiban 11 tagja 3; a tárezaiban 14 tagja 5; azonkívül van a megyében 18 káplány, ezek közül — dieseretekre legyen mondva 6 tagja az egyesületnek. Az arány a görög és evangélikus esperességekben sem kedvezőbb, sőt a g. katolikusoknál még kevesebb.

Mint hogy pedig megyénkben a sematizmusok szerint 71 r. kath., 73 g. kath. és 19 ev. anyae gyház van s a lelkészek száma 187-re megy, azt hiszem, hogy nem mondtam valami herosztratusi dolgot (hogy miért nevezte el herosztratusnak azt, még most sem értem) midőn azt állítottam, hogy lelkészeink közönyvel viseltetnek a magyarosítási ügy iránt.

Ezt nem azért mondtam, mintha én a mostani tagok számát kicsinyleném. Nem, hanem hibáztattam, hogy csak annyian vannak... ebben van a közöny. Nem az egyesület lelkésztárgyait értettem, hanem ama nagy kontingenst, a mely nem tagja az egyesületnek, s a melynek kiváló hivatása volna ezen ügynek legbuzgóbb apostolává szegődni.

Ugyanis az egyház hivatása minden tekintetben kiváló s nálunk különösen még fontos nemzeti missiója is van. Hiszen tudjuk, hogy van sok község, hol a lelkészen kívül nincs más interpretator a magyar állameszmének s ha ily misszionális helyzetben levő lelkész vagy fel nem fogja, vagy nem akarja felfogni feladatát, ha távol tartja magát egy oly mozgalomtól, melyben résztvéve a sikernek orozslánrésze ő neki volna köszönhető — ugyan kérem Szallay Mátyás főtisztelendő ur, nem-e a legszelvidebb kifejezés ez, ha azt mondjuk, hogy ily lelkész közönyös e nagy ügy iránt? Hiszen itt nem csak arról van szó, hogy a róm. gör. és ev. lelkészek testülete magát az egyesületben 49 tag által képviseltesse, hanem arról, hogy mindegyik a magyar állameszme tevékeny és lelkes faktoraként lépjen fel a maga hívei körében.

Hogy miképen értem azt, s hogyan fogom fel lelkészeink ebbeli hivatását, annak illusztrációjául álljon itt egy példa. Veszprém megyében fekvő Técs község ezélt 18 évvel egészen német volt, iskolában, templomban német nyelv volt szokásban. De e község érdemlős lelkésze, Sebestyén plébános és tanítója Borbély Lőrincz oda hatottak, hogy e népet megmagyarosítsák, a mi sok akadály-

dura egyértelmű a holtomiglan holtodiglan való elrebegésével. — Hát igaz ugyan, hogy a házassági eskü peesétje kissé erősen nyomatik a z okmányra, de legalább tartós és a meyecekenek jövőben leendő miheztartás végett mérvadóul, férjével szemben követendő magatartásának szabványául szolgál. E vad törzseknel, melyek egymással folytonos ellenségeskedésben élnek ritkán történik meg, hogy idegen törzsből vétecsék a feleség; házasság elleni bűnökről nem tudnak. — A Balkán felsziget hegyi törzsei kik átmenetet képzelnek a birka tetvajók osztályából a frakkos banditák classisába, a nőt elrabolják s miután az ily rablás rendszeren fölkölti a megrablandó törzs figyelmét, véres összeütközés az eredménye; nő és após nemritkán a csatatéren maradnak s Oragorez szép leánya özvegy mielőtt férjhez ment volna. Most ott is másképen van, s úgy hallom, hogy most a leányok rabolják el vőlegényeiket.

Az amerikai nők azt követelik, hogy a házasságkötésnek lyurgiai formájából, mely így hangzik: „a nő tartozik férjét szeretni, tisztelni, neki engedelmeskedni és szolgálni” — az engedelmeskedni és szolgálani szavak maradjanak ki. Részemről én ezt ki is hagynám, mert ha az engedelmeskedés a nő részéről nem önkéntes, hanem kiorozskolt, mit sem ér, mert az erőszak és zsarnokság a szerelem sirja. A nőemancipáció mellett leginkább azt hozzák föl, hogy a nőknél a képzettség hiány megszüntetetté, nincsen gátló oka az egyenjogúsításnak. Hát igaz biz ez, de a történelem azt tanítja, hogy az őskorbeli Amazonok és középkori eschországi nő-uralom Przemislav idejében, midőn Vlaszta női forradalmat csinált, nem igen volt sem tartós, sem átvivő; mert tény az, hogy a nőnél nem az ész praeponderál a szív felett, de megfordítva; már pedig a szívben szen-

lyal volt összekötve. A nép ragaszkodott szokásaihoz és nyelvéhez, túrni nem akarván az újításokat, a tanító kérdőre vonatott, a lelkész feljelentetett, de ezek a kitartásban erősek valának és a nép hajlani kezdett. Fokozott tértek el régiebb szokásaiktól, az átvivő eredmény nem maradt el, mert ma már e községben németül nem tanítanak, nem énekelnek, s nem is beszélnek másként, mint magyarul.

Evvel azt hiszem megfeleltem a főtisztelendő úr azon kérdésére, hogy vajjon a szellemi és anyagi téren és mely konkrét esetekben tapasztalom a papságnál ezen közönyt.

III.

És most eljutottam volna főtisztelendő urnak ama igen elmés megjegyzéséhez, hogy én nem hederítve a „magasabb irányú férfaink” véleményére, mely szerint a magyarosítás századok kérdése, azt egy pár rövid hónap alatt akarom végrehajtani s állítólag ebben nyilvánulna leginkább „herosztratusi” szándékom.

Tessék elhinni, tudom én azt nagyon jól, hogy mind-mhez idő kell s főtisztelendő urral szemben is volt alkalmam tapasztalni, hogy néha harmincz esztendő sem elég ahhoz, hogy valaki tisztességes illetmet tanuljon. De a magyarosítás kérdésének megoldásához — nem tehetek róla, mikor annyi példára támaszkodhatom — épen nem szükséges századokra kiterjedő tevékenység, s hogy ezen állításomban mi csoda „herosztratusi szándék” nyilvánul, azt épséggel nem értem.

Oly nagy tudományú ur, mint a főtisztelendő úr, el, ki még Elzász ügyeivel is foglalkozik bizonyosan ismeri Lóher és Grünwald műveit, elolvashatja azokban, ama sok község neveit melyek rövid fél-század alatt eltörosodtak. Érdekes adatok vannak a magyarosítás érdekében kiadott „Magyarország” című havi folyóirat 1883. évi 4-ik füzetében is, még pedig Körösi József kitérő statisztikusunk „Adatok Hont megye nemzetiségi monografiájához” című cikkében. A szerző kimutatja, hogy Hont megyében a század elejétől annak közepéig 18 község eltörosodott és 35 község megmagyarosodott, aszerint a mint t. i. a községben tót vagy magyar lelkész illetve tanító működött.

Hja, de az ottani lelkészek nem vezérezik ezeket holmi istenadta Herostratusok ellen, hanem szóval a szöszöken és tettel az iskolákban hozzá fogtak a tót népség magyarosításához. Evvel azonban korántsem azt akartam mondani, mintha főtisztelendő úr nem járna el „személyesen” községe népiiskolájába; arról is van tudomásom, hogy itt-ott, fehér hollóként, egy néhány főtisztelendő úr szinte el-eljár a népiiskolába — de mi az a sporadikus siker a ezél nagy voltához képest s különben is ott, hol a tót gyermekek valamit magyarul megtanultak, ez igen sok esetben legnagyobb részt a a magyar nyelvű tanító buzgalmának köszönhető.

Nem, főtisztelendő úr, a magyarosítás nem századok kérdése, hanem mint a történet mutatja, egy-két generációzának a kérdése, lehet, miről legfényesebben tanuskodik eltörosodott megyénk, melynek községei közül Berzevizeén, Hétháron, Szentmihályon, N.-Sároson a mult század elején még magyarul tanítottak, magyarul igazgattak és magyarul hitiszónokoltak s ugyancsak a mult század végéig e községek egészen eltörosodtak.

Hanem, hogy erről meggyőződjék, főtisztelendő urnak ez esetben nemcsak Elzász és Poroszország belügyeit, hanem sokat szenvedett megyénk törvényhatósági és esperességi jegyzőkönyveit is

vedély lakik, ez pedig ritkán ad jó tanácsot. — Az angol nőknek nem kell emancipáció, a francia nők ugyis feléjük vannak emancipálva, az orosz nőket emancipálta a dynamit és revolver, a mieimknek pedig, kik divat dolgában a franeziákat követik, érdekükben áll emancipáció tekintetében az amazonok nem követni, mert nézetem szerint a nők uralomvágya, s szabad gazdálkodási rendszerök az, mi a férfiakat a házasságkötésektől visszariasztja. Meg kell szüntetni az okot, ha megakarjuk szüntetni az okozatot.

Rabelais felállította az emancipációra vonatkozó kérdést s meg is felelt rá imígy: „Miert van az, ugymond, hogy sok király oly rosszul és sok királyné oly jól uralkodik? Ez onnét van, mert legtöbb király alatt annak nőkegyencei, a királynők alatt ezeknek férfikegyencei uralkodnak” S kérdem nincsen-e igazza?

A nők emancipációját bizonyos határokig helyeselnünk kell; de ha meggondoljuk, hogy egy szerelmes nő mi mindene képes, nem fog elfogultsággal nem szükkebltséggel senki vádolni, ha az emancipációt szigoru korlátok közé szorítjuk. Legyenek nők női orvosok; de ezek ne gyógyítsanak férfiakat, mert az ilyen nő, különösen ha szép, a férfibeteg üterét tapintva, kénytelen constatalni.

Ne legyen a nő academiái professor, mert tanítványai a házassági jogon kívül mitsem tanulnának — Ne legyen diplomata, mert természeténél fogva böbeszedű; ne legyen törvényszéki szavazó vagy vizsgáló bíró, mert gyakran kerülne abba a kényes helyzetbe, hogy a szegény hivatalnokot vagy ügyvédet, ki tán éppen az ő szép szeméiert lett váltóhamisító vagy sikkasztó, nem tudná elítélni; hiába nincs hozzá szíve. — Ne legyen mérnök, mert kíváncsi természeténél fogva a kört négyeszőgesítene; ne legyen vegyész mert mérget nőre

kellene áttanulmányozni; meg van, írva ezekben nemzetiségünk küzdelme, meg annak diadalai, csapásai és vereségei s mindarról, ki ezeket olvassa vagy a ki nem olvassa s azokról, mint azt főtisztelendő úr teszi, kicsinylőleg nyilatkozik, mindarról azt lehet mondani, hogy ne ócsárolja ezeket, mert „ezeknek nyilával csak önmagát sebzí és öli meg” s arról tesz tanúságot, hogy ismeri ugyan Elzász ügyeit, de fogalma nincs hazája történetének legtanulságosabb lapjairól.

Rövidre tervezett ezikkem a kelletinél hosszabbra nyult, de főtisztelendő úr az oka, miert is akart oly keményen újaimra koppintani! Ha tán egy kissé éles voltam, szolgáljon méntességül főtisztelendő urnak klasszikus gorombasága, de ennek daczira azt mondhatom, hogy támadását épen nem veszem rossz néven és ha a polemiait folytatni hajlandó, örömmel hagyom magamat megczáfoltatni — de előre is arra kérem, hogy jövőre hagyjon fel a „curialis” stylussal; mert a gorombaság még nem argumentum.

Különbö ezikkemnek legfényesebb czáfolata az volna, ha megyénk lelkészei, a magyarosító egyesületben tömegesen belépnének és ezáltal engemet tömegesen megczáfoltának. Ha a panszlavizmusnak mély meggyőződésű és a fanatizmusig lelkesülő apostolai: egy tót pap vagy tanító egész magyar falut képes eltörosítani — a nagytekintélyű és művelt magyar papok egyikének sem szabad tétlenül nézni a nemzetiségi harc lefolyását, részt kell vennie a küzdelemben s nem szabad annak eredményét, a laissez faire kényelmes elvére támaszkodva, a jövő századokra bizni akkor, midőn a túldoldalon tervszerű háborút indítanak a magyar-ság ellen.

A papságnak van hatalma, van tekintélye, van képessége, csak komolyan akarnia kell s a Tárza völgyében két generáció alatt újból visszhangzik majd a régi magyar szó, a régi magyar dal!

Természetes, hogy a mondottak után ama sok szép czimeket, melylyel engem főtisztelendő úr illetett s különösen ama vádját, hogy én a papságot minden áron csak pellengérezni akartam, mint meggondolatlan vádat szigoruan visszantastom.

Hedry Bertalan.

Az „Eperjesi dalegylet” megalakulása.

Az „Eperjesi dalegylet” 1884. febr. 17-én (d. u. 3 órakor tartott) városi nagy tanásteremben az alapszabályoknak a nmlgú m. k. belügyminister úr által történt megerősítése utáni első, tehát alakuló közgyűlést.

A közgyűlésre a tagok meglehetősen nagy számmal jelentek meg.

Meczner Zoltán, eddigi ideiglenes elnök, megnyitván a gyűlést, az egyesületet szabályszerű alakú lásra hívta fel.

Erre egyleti elnöké egyhangulag Hörk József coll. tanár, választatott meg, ki is az elnöki helyet elfoglalván a következő figyelemreméltó beszédet mondotta: Tisztelt közgyűlés! Azon, engemet ért, végtelenül megtisztelő, de egyuttal meglepő kiténtetésnél fogva, mely szerint az „Eperjesi dalegylet” engemet elnökéül megválasztani kegyeskedett, nekem jutott a szerenese az egyesületnek jelen, az alapszabályok megerősítése után megtartott első, tehát alakuló közgyűlést vezetnem.

bizni nem tanácsos; ne legyen országgyűlési képviselő, mert hiru, s mert húságból föltép tulajdon férje ellen; lehet azonban a szöpművészetek tudora, lehet postamester, távirtdász, lehet újságíró; mert manapság az újságokba lehet mindent írni; ha okosat írnak nem hiszzük, ha bolondot, nevetünk rajta. — Nehéz kérdés, vajjon ügyvédi iródat nyithassanak-e vagy nem? Talán igen, de csak mint védőügyvédek szerepelhetnének, tehát a nőten kir. ügyészek ellen. — Részemről még egy hivatal viselésére képesítenék minden nőt, az anyai szerep betöltésére. Ott kezdődik s végződik a nő egész világa, s hivatásának teljesen megfelelt az a nő, ki egészséges tisztakerkölesű ifjakat s leányokat ad a hazának; nem kell a megélhetés útját bevágni valaki előtt azon eskély hiba miatt, mert az a valaki nő; de szükség nélkül nem szabad a nőt szerepköréből kirántani, mert az erőszakot a természet meg nem tűri; a férfibe oltott asszony-fa gyümölese a családi életben csak vadalmát terem; éppen oly fattyuhajtás, mint az anyámasszony-legény. Szerzenek a nők — ha nem bírnak vele — lelki fönséget s férjeikkel szemben lelki fölényt, és akkor nincs szükségök az emancipációra. — Pár évtizeddel ezelőtt a férfiek elegendőnek tartották, ha feleségök annyi észszel bír, hogy két lábát nem dugja egy cipőbe, ma a nőtől is megkívánjuk, hogy a női erények mellett a lelki műveltséget is bevegje a kelengyéről szóló inventárba, mert csak így lesz férjének felesége, e nélkül csak házgondviselő, vagy gazdasszony.

A nő a vadembereknél állat, keleten butor darab, nálunk elkényeztetett gyermek.

Az Isten megbánta, hogy az embert teremtetted, de azt, hogy nőt teremtetett sohsem bánta meg. Követelhetik-e tehát a nők az emancipációt? E kérdés megoldását a tisztelt közönségre bízom.

Mielőtt ezt tennem, szabad legyen pár szóban magamat ez úttal bemutatnom.

A dal hatalmát avatott tollu költők énekeltek meg s ha nem énekeltek volna is meg, — a dal hatalmát érezzük. Ezt esetlenem felesleges dolog volna.

A magyar dalnak azonban a dal általános hivatásán, a nemes, a szép, az igaz, s isteni érzelmek terjesztésén kívül még különös, szent feladat is jutott; terjeszteni a magyar, hazafias szent érzelmeket terjeszteni a magyarságot, terjeszteni a drága magyar haza iránti szeretetet, lelkesedést költeni a szívekben a magyar nyelvért, magyar művelődésért, a magyar nemzetért, különösen ott, ahol a lakosság vegyes ajkú.

A magyar dalnak tehát magyar nemzet alkotó hivatása is van.

S ennél fogva ránk nézve, kik hazánkat őszintén forrón, szent lelkesedéssel szeretjük, kettős becses van. Szeretjük azt nemesak mint dalt, de különösen szeretjük, mert magyar dal.

Amely egyet ezt terjeszteni vállalkozik, az már ezen czéljáért is tiszteletre méltó, de különösen tiszteletreméltó, ha ezen czéljának elérésében valóban talpraesett ügyességet és lelkes törekvést tüntet fel.

Az „Eperjesi dalegylet“ felől e dalegyletnek a multban kivívott diadalai folytán, azon kedvező nézete terjedt el, hogy e dalegylet ezen czél elérésére képes is, kész is, s hogy e czél elérése szempontjából ügyességgel szorgalmat és lelkesedést párosítand.

E dalegylet ezért, mint ilyen, tiszteletreméltó. Czéljáért lelkesülök, működését szükségesnek s elismerésemre méltónak tartom.

S ez azon egyedüli qualificatio, melyvel azon tisztre nézve, melyet reám, mint nagy kitüntetést ruháznai méltóztattak, bírok.

Ha ezen qualificatiommal az egyletnek, mint annak elnöke, szolgálatot tehetek, szívesen állok rendelkezésükre, ha nem teljes készséggel engedem át e helyet más, nálam alkalmasabbnak.

Addig azonban, míg kitüntető bizalmukból e helyet betölteni körülményeim s az „Eperjesi dalegylet“ jól felfogott érdekei engedik, legyenek, kérem, meggyőződve róla, a mi tőlem telik, mindent elkövetek, hogy a dalegyletnek czéljai elérésében s így annak nemzeti missioja betöltésében is hasznos szolgálatokat tehessek.

Ajánlom magamat nagyrabecsült kegyükbe.

Az előző Hörk Józsefnél ezen lelkes eljelenéssel fogadott megnyitó beszéde után, a közgyűlés attért a napi rendre s legelől is tisztikarát egészítette ki, választotta meg. Megválasztottak pedig egyhangulag: jegyzőnek Balpataky József, pénztárnoknak Behringer Károly, karvezetőnek Kálóczy József. Ezután megválasztották a választmányt, majd a bíráló bizottság. Ekkor következett az egyleti védnök megválasztása s a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel gr. Weugerszky Hugót választotta meg s egyuttal elhatározta, hogy őt ezen tiszt elvállalására egy, az elnök vezetése alatt kiküldött: Tahy Jenő, Meczer Zoltán és Balpataky József tagokból álló bizottság utján kéri fel. Majd felolvastatván az alapszabályok, a pénztár vizsgálatára küldetett ki egy bizottság. Ezután a tiszteletbeli tagok megválasztása történt meg, megválasztottak pedig egyhangú lelkesedéssel: Mattyasovszky Tamás sáros megyei főispán úr ő méltósága, dr. Vályi János, eperjesi g. kath. püspök ő méltósága, Péchy Zsigmond, megyei alispán úr, Fuhrmann Andor, sz. k. Eperjes város polgármestere, Pletényi Endre, eperjesi apát-plébános, dr. Vandrák András ev. coll. veterán tanár s tudós, Szentandrassy Lajos, Eperjes kitünő polgára, és két magyar zeneszerző.

Az után kimondatott, hogy az egyesületi díjak f. év febr. hó elsejétől szedendők be, még pedig az esedékesek 8 nap alatt; továbbá, hogy az egyesület egy helyiséget fog bérelni, melybe egy zongorát is szerez s hogy taggyűjtő iverk utján eddigi 62 pártoló s 24 működő tagjai számát szaporítani fogja stb. stb.

Még néhány kisebb fontosságú ügy. — milyenek p. o. a gyakorló órák számának s idejének meghatározása. — elintézése után az elnök az ülést éljenzések közt bezárta.

Ohajtandó volna, hogy Eperjes hazafias, minden szépért lelkesülő s a szellemi élvezeteket helyesen megítélni tudó közönsége ez egyesületre is, melynek a maga körében oly szép hivatása van, árássa kegyét s hogy ez egyesület, rövid ugyan, de elismerést kivívott multjához képest betöltse hivatását, melyre ha tagjai komoly törekvést hoznak egyleti életébe — képes.

Mi csak örvendhetünk felvirágzásának!

K.

Az eperjesi vereskereszt-egylet bálja.

A várva várt bál, melyhez annyi kíváncsiság és várakozás fűződött, folyó február hó 16-án fényes eredménytel tartatott meg a „Sas“ vendéglő nagytermében, mely ez alkalommal a vöröskereszt egylet jelvényével s művészileg elhelyezett virág-esoportokkal, fényes kivilágítás mellett tündéreszben állott. A díszes közönség, megvénk színe s a városi polgárság java, még 9 óra előtt, egymás után érkezett, s rövid idő alatt gyönyörű ké-

pet tárt elének. Szébbnél szebb hölgyek sétáltak a pompás pallón, várva a lady patronesse báró Senyey Pálné megjelenését, ki valamivel 9 óra után megérkezett, s a megye alispánja által, induló mellett helyére vezetett.

A táncz erre azonnal megkezdődött. A négyeseket 80 pár s a cotillont 68 pár tánczolta. Gyönyör volt nézni az egybegyűlt hölgykoszorút s a nemesak rendkívül elegáns, hanem igazán kifogástalan izlésű toilletteket. Első sorban említendő a bálaanya toilletje. Elöl aranyszínű betét, tömött széles aranyesipkével bevonva, derék és uszály nehéz fekete moire arannyal díszített színes tarka csillagokkal, fején gyémánt diadém, nagyértékű családi gyémánt-nyakék czik-czakos drága gyöngyökkel. A háziasszony rohammal hódítja meg a közönséget, nem tudták mit bámuljanak jobban, az udvarhölgy eleganciáját, vagy a mindenre kiterjedő figyelmét, mely mindenkinek csak kellemest tudott mondani.

A jelenlévő urnók között kiválólag kitétek: Dessewffy Marianne comtesse, Toilletje sárga atlasz, valódi ezernacsipkével s vörös virággal díszítve. Pulszky Gézáne drága fekete bársony hosszú uszály ruhában antik arannyal himzett színes selyem ruháért diadém nagy drágakövekkel s nyakék keleti gyöngyökkel. Szinyey Pálné fehér atlasz, selyemmel kivarrt kék csillagokkal, kék alsó s fehér felső fodor, vörössel himzeve. Dessewffy Pálné lachs rózsaszín ruhában, hosszú uszályval, crème esipkével, vörös virággal díszítve. Piller Kálmánne fekete nehéz selyemben, vörös atlaszszal s vörös virággal. Görgey Béláné sötétzöld davantja, satin mervelleux pompás dijon díszszel. Péchy Ambrusné, elől fehér alapon színes virágcsokrok, vielle d'or, megyszínű bársony derékekkel. Uj. Hedry Ernőné, fekete selyem ruhában, hosszú uszály, fehér esipke, bordó virágdísz. Semsey Kornélié fekete selyem ezüst díszszel. Szinyey Józsefné eperszínű selyemruha crème rózsákkal. Dessewffy Ferenczné hármazöld satin mervelleux himzett brüsszeli gyopárszínű esipke és nagyszerű francia virág. Berthóty Béláné davantja vérszínű, derék és uszály brokat par excellence de feu. Meliorisz Ilka, ruha frais színű, hasonszínű nehéz brokáttal s crèmeszínű spanyol selyemesipkével. Meliorisz Kálmánne, fehér atlasz, gazdag francia esipkével, rózsaszínű virágdísz. Kállig Edéné világos-szürke selyem uszály, eperszínű derék, Volerics Ilka, előrészt szürke griseille, alleneon esipke, vadrózsavirág. Szalay Kálmánne, derék és uszály almaszín, crème színű lyoni damaszt barna bársony levelekkel. Urbán Károlyné, crème színű jupe és devant, derék és uszály brokat imprime. Szmoligovics Szilárdné, világoskék satin, derék és uszály mesterileg színezett nagy barack mintával és himzett tüllcsipkével. Neudeker Eugénie, fehér atlasz, spanyol esipke, virágdísz, aranyfény-színű teli ibolyákkal.

A szébbnél szebb kisasszonyok közül ott láttuk: Mattyasovszky G. és M., Berthóty Vilma, Semsey Natalie, Mész nővéreket, Nehrer Aranka, Kohányi Hedvig, Bornemissa Serafine, Péchy Melanie, Kállig-nővérek, Usz Ilka, Usz Ottil, Piller Nina, Bayer Margit, Makovicsky Gizella, Diecz Nelli, Schmidt Ilka, Kuzmik-nővérek, Semsey Margit, Kéler Gizella, Fuhrmann Irén, Pramer Margit, Jankovich Regina kisasszonyokat.

Péchy Zsigmond m. alispán és Semsey Kornélie bálbizottsági elnökök fáradozásainak meg lett az eredménye, mert oly fesztelen kedélyességgel folyt a mulatság, oly lelkesedéssel jártak a párok, annyira lehetett olvasni mindenki arczáról e mulatság feletti meglegedést, hogy bizony: kívánni valót nem hagyott hátra az est sikere semmi tekintetben sem. A cigány reggelig húzta s nem kímélte a vonót.

Különfelek.

Dr. Vályi János püspök úr ő méltósága az eperjesi szegény-ápoló javára 200 forint adományozó t.

A „Széchenyi-kör“ zeneestélye márczius hó 1-én fog megtartatni. A részletes programm annak idején a szokásos uton közlé lesz tétve.

A bártfai „Krumholzianum“ kisedővodai alap kezeleséről szóló mult évi kimutatásból kiténik, hogy az intézet virágzó állapotban van. Ugyanis tőkepénze 26.185 fitra rúg. Összes évi kiadása 4768 fit.

A vörös-kereszt-egyleti bál anyagi eredménye. Felülfizettek: br. Senyey Pálné 50 fit, Semsey-Kösch Kornelia 20 fit, Dessewffy Marianne grófnő 16 fit, gróf Weugerszky Hugó 10 fit, Dessewffy Pál 10 fit, Péchy Zsigmond 10 fit, gr. Dessewffy Béla 5 fit, Mattyasovszky Tamás 5 fit, Bánó József 3 fit, Bánó Géza 3 fit, Rosenberg Herman 3 fit, dr. Schmidt Gyula 1 fit, Pollák Jakab 1 fit. Összesen 137 fit. Befolyt a jegyek eladásából 603 fit. Kiadás 562 fit 34 kr. Tiszta bevétel, a felülfizetést is beleszámítva: 177 fit 66 kr.

Hát ezt kinek a figyelmébe ajánljuk? Soó-vártt, mint különben egyebütt is, a nép — muri-zás „évdját“ éli a farsangi időszakban. S ez még nem is volna baj, ha az ily felnötteknek való táncz-estélyekre a „nénit“ meg a „bácsit“ az iskolai névvel él nem kísérné oda, a hol aztán öveivel reggelig — ha nem is mulat, de — elvesztegeti gyermekét álmaikat, s másnap álmosan szuszékonyan megy a normálba. Mint halljuk a ta-

nitók törekvései ennek meggátlására siker nélküliek, Szomorú!!

Nekrológ. Özv. Hegymeghy Józsefné szül. Füzy Mária, Imre és Elek fiai; továbbá özv. Füzy Vinczéné szül. Dujmovics Zsófia, Füzy Sándor, Füzy István, Füzy Kornélia férjezett Sztankay Miklósné, valamint Füzy Pál a többi rokonok nevében is mélyen szomorodott szívvel jelentik: felejthetetlen egyetlen leánya, illetve szeretett testvérök, unokája és unokahugának Hegymeghy Eteleknak hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után 1884. évi február hó 18-án alkonyatkor tüdővészben történt kínos kimúltat. A még csak élte viruló tavaszán elhunytban a megtört anya és nagyanya példás viseletű gyermeköket, fiverei kedves testvéröket, rokonai és ismerősei pedig a szerető rokont s barátját veszítették. Aldott porai folyó hó 21-én délután 2 1/2 óraker Lemesen a római kath. egyház szertartása szerint a sírkertben örök nyugalomra helyeztetett. Legyen könnyű neki a föld pora!

Zwingli ünnepély, az eperjesi ev. ker. coll. theol. önképző s önszegélyző egyesületben 1884. febr. 17-én. Az eperjesi ev. ker. coll. theol. önképző s önszegélyző egyesület a Zwingli ünnepélyt a közbejött karácsonyi szünetök s félelvi vizsgálatok miatt annak idején meg nem tarthatván, e napon ünnepelte e nagy reformátor s a szabad eszmék ezen dicső vértanuja 400-dos születési emlékünnepét, — a Collegiumban. Az ünnepélyt Hörk József elnök beszéde, melyben az Zwingli reformatori, hazafiai s családi erőnyeit emelte ki rövid, velős szavakban, nyitotta meg. E megnyitó beszédre: Varga Márton 3-ad éves theologus tartalmilag s alakilag sikerült alkalmi költeményének szerző általi felolvasása következett. Varga M. után Materny Imre 1-ső éves hittanhallgató lépett a szószékre, hogy megtartsa emelkedett hangú, nagy tanulmányra valló Zwingli életét, működését, jellemét részletesen festő s egy alkalmi idézzel bezárt határos, kerek, egységes emlékbeszédet. Materny J. után Bohus Pál szavalta el Sántha Károly gyönyörű alkalmi költeményét, mely olvasva is nagy hatást kelt, mely azonban Bohus Pál kifejezés teljes, szabatos előadása által erejében, szépségében még nyert s minden jelenlevőre a sikerült elmeszélésménynek, hatását gyakorolta. Végül Korlay József mondott egy zárímát, mely szerző s előadó Korlay J. dicséretére legyen mondva, feladatának s fogalmának teljesen megfelelt s szép kiegészítése, befejezése volt a megelőzőtt előadásoknak. Erre az elnök, Hörk József, kimondván az egyesület közgyűlésének azon végzését, mely szerint az a megtartott előadásokat, amennyiben azok az egyesület tagjainak eredeti szerzeményei, érdemkönyvébe iktatni határozta, — az ünnepélyt elnöki zárszóval befejezte s így az eperjesi ev. coll. theol. önképző s önszegélyző egyesületnek ezen rendkívüli ünnepélyes ülést bezártat nyilatkoztatta ki.

Folyó hó 16-án tartatott a sóvári önk. tűzoltó egylet közgyűlése. Régi az egylet már, s évek óta gyakran volt alkalma életrevalóságát kiténtetni, úgy annyira, hogy az önfeláldozó tevékeny buzgalom példaképül szolgálhat tűzoltó egyesületeinknek. A közgyűlés lefolyását konstatálandó megemlíthetjük, hogy ezt **Harmancsok György** úr, az egylet búzó és ez iránt meleg érdeklődést tanúsító — elnöke nyitotta meg; üdvözölve a teljes számban megjelent tagokat, őket továbbra is a kitartás és önzetlen törekvés nemes példájára hívá fel. A gyűlés folyamának legnagyobb részét az ujonnan betöltendő tisztválasztások vették igénybe, s e szerint megválasztottak: Egyleti alelnökül Ráthonyi B. úr, pénztárnoknak Varga György úr, 1-ső alparancsnoknak Romanczy Antal úr, 2-od alparancsnoknak pedig Vrablovich Román úr. A tisztválasztások e betöltésénél, csupán azt a szerény megjegyzést igatjuk ide, hogy ily esetek alkalmával, az egyesület elnökének távol kellett volna magát tartania attól, hogy a tisztválasztásra talán épen általa kiszemelt egyéneket egyedül hozza kandidátióba, mert a kijelölési szerep ily esetekben magát a közgyűlés tagjait illeti: épen nem szabad az elnök külön véleményének e tekintetben presszionális kifejezést nyerni, már csak azért sem, mert ez többeknél visszatetszést is szülhet. Különbben egyéni érdemekre nem hivatkozunk ez uttal.

Bál A sóvári önkéntes tűzoltó-egylet **altiszteji** az ottani „Profanzkan“ tartották e hó 17-én farsangi mulatságukat. — Erről is elmondhatjuk: jól sikerült, szépen folyt le. Hanem hát az egészben csak az üt ki furesán, hogy tűzoltó egyletnél is divatba jön az „altiszti.“ — Eperjesen s másutt csak „tűzoltó“ szokott lenni. Hát ki meri még állítani, hogy a divat egyedül Párizsból jön.

Kis-szeben városa ma-holnap a felvidék Glasgowja vagy Birminghamje lesz. Ott ugyanis a majdnem mindenütt pangó kézműipar oly hatalmas virágzásnak örvend, hogy csak a technikai célokra annyi szesz szükségeltetik, hogy azt a városban levő 8 koresmán felül, még 9 kereskedés is kénytelen szolgáltatni. Nagyon phlegmatikus urak lehetnek az ottani italmérséi jognak haszonbérlelői.

A iótekönyv intézet bál rendező bizottsága Hörk József nöegyleti titkár megnyitása folytán e hó 18-án ülést tartván a következőkben állapodott meg. A bál napja február hó 26-ka. A bál kosztüm és képletkekkel egybekötött táncmulatság. A táncrend sorában a polonaise is vétetik fel, melynek rendezésére Kiss Géza úr kérészt meg. A katonai

Heil-Bericht seltener Art

über das

JOHANN HOFF'sche Malz-extrakt-Gesundheitsbier

von
Sr. Excellenz Kammerherrn R. v. Oppen-Schilden vom 4. März 1882.
Wunder hat das Johann Hoff'sche Gesundheitsbier hier gethan. Senden Sie neuerdings
58 Flaschen Gesundheitsbier.

Hasseldort per Utensen, 4. März 1882

Kammerherr R. von Oppen-Schilden.

Quälender Husten, Lungen- u. Magenleiden
wurden geheilt durch Johann Hoff'sches Malzextrakt-Gesundheitsbier, durch Anwendung der
echten ältesten Malzpräparate des k. k. Hoflieferanten der meisten Souveräne Europas etc.
JOHANN HOFF in Wien, Graben, Bräunerstrasse 8, wie aus Folgendem erhellt. Wir geben vor-
läufig wieder neun neue Heilberichte, worunter von Kranken, die ganz aufgegeben waren
jetzt aber durch die Johann Hoff'schen Erfindungen — seine Malzerzeugnisse — wieder gesund sind!

Euer Wohlgeboren!

Zur Steuer der Wahrheit theile ich Ihnen über die Heilkraft Ihres Johann Hoff'schen
Malzextrakt-Gesundheitsbieres und Ihrer Malz-Chocolade Folgendes mit: Meine Mutter, welche
seit Jahren an Entkräftung litt, sowie auch magen- und brustleidend war, gebraucht seit 7½
Monaten täglich dreimal Ihr Johann Hoff'sches Malzextraktbier und täglich Früh und Abends
eine Tasse Malz-Chocolade und nun ist meine Mutter so gesund, dass sie als 78-jährige Frau
die Wirthschaft führt. Senden Sie mir gefälligst wieder 58 Flaschen Malz-extrakt-Gesundheitsbier
und 10 Flacons konzentrirtes Malzextrakt, 5½ Kilo Chocolade Nr. 1 und 10 Beutel Bonbons.
Gott erhalte Sie recht, recht lange zum Wohle der leidenden Menschheit.

Ihr ewig dankbarer

Zur Zeit in Eger, 1. September 1882.

S. Radolinzki, Ober-Amtmann.

Amtlicher Heil-Bericht.

Das Johann Hoff'sche Malzextrakt-Gesundheitsbier und die Malz-Chocolade, welche im hiesigen Gar-
nisons-Spitale zur Verwendung kamen, erwiesen sich als gutes Unterstützungsmittel für den Heilprocess, na-
mentlich war das Hoff'sche Malz-extract bei den Kranken mit chronischen Brustleiden beliebt und begehrt, ebenso
war die Malz-Chocolade für Reconvalescenten und bei geschwächter Verdauungskraft nach schweren Krank-
heiten ein erquickendes und sehr beliebtes Heilmittel.

Wien, den 13. Dezember 1878.

Dr. Loeff, Ober-Stabsarzt. Dr. Porias, Stabsarzt.

Warnung. Man fordere nur die ersten echten Johann Hoff'schen Malzfabrikate mit der
durch das k. k. Landesgericht in Oesterreich und Ungarn einregistrierten Schutz-
marke (Bildniss des Erfinders). Dem unechten Erzeugnisse Anderer fehlen die Heilkräuterstoffe
und die richtige Bereitungsweise der Johann Hoff'schen Malzfabrikate und können nach Aus-
sage der Aerzte schädlich auf die Gesundheit wirken.

Hauptdepôt: L. Holenia, Josef v. Makovitzky, ferner in allen grösseren Apotheken des Landes.

634 14-13

Unter 2 fl. wird nichts versendet.

1000 Gulden
derjenigen Dame, welche nach
Gebrauch meiner
Sommersprossen-Salbe
sowohl die Sommersprossen, wie
Leberflecken und Sonnenbrand,
als auch jede, den Teint ent-
stellende Färbung nicht verloren.
Ein Tiegel 2 fl. 10 kr.

„EPILATOIRE“
zur gänzlichen Vertilgung der

Haare im Gesicht, den Händen, Armen etc.
Die Haare an unliebsamen Stellen zu vertil-
gen, so dass selbe nicht wieder wachsen, ist
bis heute ein schöner Wunsch gewesen, da
kein Mittel befriedigte. „Aufsehen“ erregt
daher mein Mittel, welches nicht nur die
Haare vertilgt, sondern auch den Nachwuchs
verhindert, umso mehr, als ich die volle Gar-
antie für das Gelingen übernehme, indem
ich mich verpflichte, im Falle des Nichtge-
lingens den vollen Betrag retour zu geben.
Preis eines kl. Flacons 5 fl., eines gr. 10 fl.
Medicinischer Q. arzsand, bestes Mittel zur
Vertreibung der Mitesser 1 Schachtel 1 fl. 50 kr.

„BRASILIN“ HAARFÄRBEMITTEL

à la minute.

Gift- und metallfrei, färbt jede beliebige Nu-
ance von blond bis schwarz, echt und dauer-
haft. Die mit „Brasilin“ gefärbten Haare sind
vom natürlichen Haar nicht zu unterscheiden.
Preis eines grossen Flacons 3 fl. — Versende
gegen Nachnahme.

ROBERT FISCHER, Doctor der Chemie,
Wien, I. Johannesgasse II. 791

Ein Schmied

wird aufgenommen bei der Excellenz
Stefan Graf Erdödy'schen Gutsverwaltung
Gáboltó nächst Bartfeld.

Nur ordentliche Individuen werden
berücksichtigt. 793 3-1

Már márczius 1-én
LEGKÖZELEBBI HUZÁSA

A MAGYAR

VÖRÖSKERESZT

SORSJEGYEKNEK.

PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK VÁLTÓÜZLETÉBEN.

796 1

Budapest, Dorottya-utca 1. sz.

Legolcsóbb sorsjegy. — Évenként 3 huzás

Legközelebbi huzások:

1884. márczius 1-én.

1884. június 1-én.

1884. november 1-én.

50,000 forint

mindenkőri

főnyereménynyel.

Legkisebb nyeremény 6 frt. emelkedik 10 frtig

Minden a legkisebb nyereménynyel húzott sorsjegy, a hozzá kapott nyé-
remény-szelvény alapján, tovább játszik minden következő nyeremény-
huzásokban. Minden nagyobb nyereménynyel húzott sorsjegy a törlesztési
sorsolásban is mindaddig tovább játszik, mig nem 6-10 frtyi legkisebb
összeggel törlesztve lesz.

Eredeti sorsjegyek a napi arfolyamon (jelenleg körülbelül
frt 6.50)
kaphatók a

Neue Urtheile ärztl. Autoritäten über die

FRANZ JOSEF Bitterquelle,

das anerkannt wirksamste aller Bitterwässer.

Prof. Dr. Korányi,

Gabe eine eröffnende Wirkung

übt und das Wasser selbst bei längerem Gebrauche den Appetit und die

Verdauung nicht stört.

Prof. Dr. Gebhardt,

Bitterquelle leicht zu nehmen und wird die gewünschte günstige Wirkung mit geringerer

zweckmäßiger Zeitdauer als durch andere Diner Bitterwässer erreicht.

Prof. Dr. v. Bamberger,

Bitterwässer schmerzlose Wirkung.

Prof. Dr. Leube,

Bitterwässer schmerzlose Wirkung.

K. k. allgem. Krankenhaus

Appetitlosigkeit, Blutanschoppung, Hämorrhoiden, Leberleiden und Frauenkrankheiten werden vorzügliche Er-

folge erzielt.

„Zatth und Vir der medic. Klinik, Budapest. „Dieses Bitterwässer
zeichnet sich dadurch aus, daß es einen milden Geschmack hat, in kleinerer
Menge als durch andere Diner Bitterwässer erreicht.“ Budapest, 1877.

„Director des allgem. Krankenhauses, Budapest. In Folge der außer-
ordentlich günstigen chemischen Zusammenfügung ist die Franz Josef
Bitterquelle leicht zu nehmen und wird die gewünschte günstige Wirkung mit geringerer
Menge und in kür-
zerer Zeitdauer als durch andere Diner Bitterwässer erreicht.“ Budapest 1878.

„Wien. „Zit eines der kräftigsten Bitterwässer, welches selbst bei
längerem Gebrauche keinen Schaden verursacht.“ Wien, 1877.

„Erlangen. „Wirkt sicher und macht keinerlei Beschwerden. Selbst in Fällen,
wo es bei reizbarem Darne verabreicht wurde, erzielte das Franz Josef
Bitterwässer schmerzlose Wirkung.“ Erlangen, 1878.

„Wien V, medicin. Abth und D. H. Prof. Dr. Drajsch.
„Bei Magen- und Darmkatarrh, bei Stuhlverstopfung,
Appetitlosigkeit, Blutanschoppung, Hämorrhoiden, Leberleiden und Frauenkrankheiten werden vorzügliche Er-
folge erzielt.“
Wien 1878

Vorräthig in Speceries bei J. W. Galkoffskik und L. Holenia, sowie in allen Apotheken und Specerei-
Handlungen. Brunnenschriften etc. gratis durch die Versendungs-Direction in Budapest.

Legjutányosabb árak mellett

Van szerencsem a t. cz. vi-
déli és városi közönség becses
tudomására hozni, hogy mátol fogva
nagy raktárt tartok **kész női fel-
öltök, Jaquettek, Mantlettek**
és **esőköpenyek**, továbbá **gyer-
mekruhák, felöltök és porkö-
penyekből.**

A fentemlített ezikeket mér-
ték után is, saját felelőségemre
eszközölöm.

Becsés látogatásért esd

Zavatzky Szilárd,

(ezelőtt KOSCH)

divat-, rőfös- és vászon-

795 3-1 kereskedő Eperjesen.

Legjutányosabb árak mell-
tt.

Vidéki megrendelések pontosan eszközölteknek.

Vidéki megrendelések pontosan eszközölteknek.

Bérlet.

Néhai Péchy László hagyatékához tartozó Péchujfalu és Jahoris községek határában fekvő nemesi birtokrész, melyhez egy szeszfőzde is tartozik f. évi április hava 1-től bérbe adandó.

A bérleti feltételek **Dobay Sándor** kir. közjegyző irodájában Eperjesen megtudhatók.

Pachtanzeige.

Das zur Verlassenschaft des weiland Ladislaus von Péchy gehörende adelige Gut in Péchujfalu und Jahoris, sammt Brennerei wird von 1-ten April 1. J. verpachtet.

Die Pachtbedingungen sind in Eperies in der Canzlei des öff. Notars **Alexander Dobay** zu erfragen.

Örökeladási hirdetés.

A vallás- és közokt. miniszterium f. évi 2240. sz. rendelete alapján közhírré tétetik, hogy Abauj-Tornamegyében fekvő az alapítv. mislyei uradalomhoz tartozó ósvai italmérsi jog és hozzá tartozó épületek folyó évi március hó 19-én délelőtti 10 órakor a mislyei főtiszt irodában zárt ajánlatokkal egybekapcsolva nyilvános szóbeli árverésen örök áron eladtnak. — A kikiáltási összeg 9700 forint.

Az örökeladási feltételek Alsó-Mislyén a főtiszt irodában, a hivatalos órák alatt betekintheők.

Az 50 kros bélyeggel ellátott, magyar nyelven szerkesztett zárt ajánlatok a fent kitett időig 970 frt bánatpénzzel és azon kijelentéssel látnadók el, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri és azokat elfogadja.

Utó, vagy a feltételektől eltérő ajánlatok el nem fogadtnak. Mislyén, 1884. február 16 án.

794 3-1

Kir. közalapítv. főtiszttség.

Évenként 3 húzás.

MAGYAR VÖRÖS-KERESZT-SORSJEGYEK

legközelebbi sorsolás

már március 1-jén

melynél az adó- és bélyegmentes

FŐNYEREMÉNY 50.000 FORINT.

A törlesztési sorsolásokban minden sorsjegynek 6-tól 10 forintig huzatnia kell, azonkívül azonban tovább játszik az összes főnyereményekre.

Ezen sorsjegyek napi árfolyamon (ma circa 6 frt 50 kr.) vétetnek és adtnak Budapesten a

Magyar leszámítoló és pénzváltó banknál

792 1-

Dorottya-utca 6.

Évenként 3 húzás.

Évenként 3 húzás.

Egyedüli legjobb s legjutányosabb megrendelési mód!

Az itt felsorolt árucikkek és munkák a megnevezett elsőrendű cégekétől a legjutányosabban s legbiztosabban egyedül és kizárólag a

Nemzetközi Hirdető

szervezettségétől (Budapest, VII. Károlykör 7.) rendeltetnek meg

A következő előnyök biztosítottak: 1. Csakis kitünő minőségű cikkek és munkák csakis elsőrendű cégektől küldetnek a megrendelőnek, egyedül az eredeti árakon, eredeti árjegyzékek szerint. — 2. A megrendelő egyetlen levelezési lappal összes szükségletét fedezheti s megtakarítja a külön külön szállítási költséget. — 3. A csillaggal megjelölt cikkek és munkák szabott árából 10%-ot engednek s 10 frton felül portómentesen szállítunk mindent. — 4. A megrendelőnek megrendeléseit és levelezéseit díjmentesen teljesítjük. — A szállításokat Vajda Béla elsőrendű expediteur eszközli.

Minden küldeményért három jutállás: a cégé, a expediteuré és a „N. H.”-é.

I. Gyógykülönlegességek.

Brázay-féle sóborszesz. 42 különféle betegségben fölríthetetlen hatású, egy házbán sem hiányozhatik. Ára 80, 40 kr.

Hungária-kávé Szalady Antaltól. Gyomorhajban, bélhurutban stb. Szenvedőkre rendkívül jó hatású. Egészségeselemek megbecsülhetlen. Egy kilo 1 frt 20 Forly-féle egyetemes sebtapasz, minden seb azonnali gyógyítására. Árj szerint — **Weisz M.** féle universalis sebbenőes, ára 10, 50 kr.

Poff J nos-féle egészségi sörök: 1 palack 60 kr., malata ezukokkák 20 kr., malatákvonát 70 kr. — **Strausz B** mellsöre, hü-ító labdaesai és mellpasztillái. Árj szerint — **Kárpáti egészségi labdasok:** köhögés, görvély, mellbajok ellen, Friedrich füraktárától 21 kr.

Gyógykülönlegességek Török József füraktárától: szakálhővesztő 2 frt 6 kr. — Vas bravais 3 frt — Különösen ajánljuk:

Szen essentia dr. Leboistól, francia szemgyógyvíz, egészséges szemek erősítésére is megbecsülhetetlen hatású, úgy hogy minden szemre feltékeny egyetlen családnál sem szabad hiányoznia; gyenge, beteges fájós szemekre néve s egyáltalában minden szemhaj, bántalom vagy betegségben nélkülözhetetlen, minthogy e nemből a legkitünőbb gyógyhatású s a legnagyobb orvosi tekintélyek által legjobban ajánlt medicina. Török Józsefen kívül kapható a vezérképviseletél: Müller L. Soroksári-utca 4. egy üveg ára 90 kr.

Ürmös essentia Arany érmek 1 kitüntetett gyógyszer, bélhurut ótvágytalanság stb. esetén. Vörös borhoz adva a legkötőbb ürmöst adja. Török J.-en kívül kapható id. Müller Jakab feltalálónál (Rostély-utca saját háza), ára 50 kr. Nagy palack (máfél liter) 3.50 Haszn. u.

Köszvényvászor Török József gyógyszerárától

„Szultána-növény-szappan.” Nemecsek féle, bőrbetegség, máfoltok, szep-lök, hajkorpa és migtain ellen. Ára 3 kr.

Ezenfelül minden gyógykülönlegesség árjegyzék szerint.

II. Pipere-szerek.

Blaháné-arczpor. Müller M. illatszertárától. Ugyanonnán mindennemű pipere- és illatszerek.

Jautusz-féle „Juno-crème” ásványmentes, ártatlan szerekből, szep-lök, máfoltok ellen. 1 frt 50. — „Juno-pasta” az arcz hófehérre tételére 2 frt, „Juno-puder” 60 kr. A bécsi és budapesti vegytani intézetek a legjobban ajánlják; rendkívül kápatos pipere-szerek.

Uj magyar hajfestő-szer a természetes szín visszaállítására. Tokody-féle, ára 2 frt 50 kr.

Szultána-pipere-szappan. Minden bondirban nélkülözhetetlen, csodálatos hatású, elisme 1 Ára 3 db. 1 frt Nemecsek-féle Vezérraktár Sinkó Józsefnél.

Hajnövesztő-szer. Hansner R. családi titka. Ára 1 frt 40. — 789 10-2 Ezenfelül minden pipere-szer árjegyzék szerint.

III. Gazdasági és háztartási cikkek.

Az „Első m. fekete borkenőcs-gyár” gyártmányai. Fekete borkenőcs 1 frt 20, sárga 1 frt 50. Ereztsítő 10 kr. Kettős velencei börlak 60 kr. Nemecsek-féle. József főhg. udv. szállítója. Katonai, esendőri stb. szállító.

Egyetemes hideg enyv. Singer féle. Edények. üvegek, pipák, fadarabok és bőr öszseragasztására 20 kr.

Mosánszky-féle fenyőmáz. — **Nemecsek-féle** éreztsítő 10 kr. — **Rovar-por,** Pösch-féle 1 frt. — **Pitkőn irtószér** Reisztól 1 frt

Ezenfelül minden háztartási és gazdasági cikk eredeti áron.

Divatárak, ruházat.

Férfi-divatárak és fehérművek Karikás Lajostól. — **Egészségi fehérneműk** és öltözetek dr. Jäger Gusztáv-féle a budapesti füraktárától. — **Kalapok** Nye-ges M. gyárától

Női divatárak Monaszterly és Kuzmik udv. szállítóktól. — Női ruhák Friedrichtól, a volt Alter és Kiss főszabásztól.

Czipők. Lőrincz István gyárától. Arak, hölgyek és gyermekek számára Ezenfelül minden árak eredeti árjegyzék szerint.

Mindenfélék.

Schmitt Adolf és társa m. k. szab börgyára szij-, bőrmű- és gépszakjában (Hársfa u. 1. sz.) a monarchia legnagyobb gyára (Hadfelszerelés) Számos kitüntetetés.

Humayer Károly (soroksári utca 94. sz.) méző és téglaégető gyárát mint Budapesten a legszolidabbat, lejutányosabbat és a legnagyobb szállító-sokra legképesebbet az építkező községeknek, hatóságoknak és magánosoknak legjobban ajánljuk.

A Gschwindt-féle szesz-, élesztő-, likőr- és rumgyári részvény-társaság Budapesten szesz-, élesztő-, likőrből, rumból és cezetessenciából álló készítményeit ajánljuk. Gyár és fürdőintézet: Józsefváros üllői-ut. Füraktár: Károly-körút 17. sz. báró Örczy féle ház.

Butorok, az 1. butor-ípar-társaságtól. — Excellentszék 16-féle czébra Schöberl K-tól — Pénzszekrények, Wiese Fr. udv. száll. — Vasbutorok Stitz Henrik-től — Ágyeműk Hüttl Tivadár udvari szállítóktól

Üvegeműk Stölze és fia gyárától. Kocsik Bogdán J. gyárától. — Lőszerszámk Szigeti L-től — Tornaeszközök, szerszámok, malomkövek, konyhaeszközök Geitner és Rauschtól.

Billard és tekeasztalok Gyöngyössi J-től. — „Ariston” önjátszó szalonhangszer 25 frt a füraktárától. — „Orchestra” önjátszó óriási zenekar, ára 1030 fttól fölfelé; a füraktárától. — Zongorák Lédeczy gyárától

Lőfegyverek pisztolyok stb. Kirner udv. szállítóktól. Vadászati és úti cikkek Kertész Tódortól. — Gazdasági gépek Fehér Miklóstól. Varrógépek Neidlingertől. Mesterségekhez szükséges szerszámok Geitner és Rauschtól. — A legkiünőbb eredeti francia pezsgőborok Jaques Louis Frères francia cég budapesti vezérképviseletétől, Müller L-től. Grand vin de la couronne 3 frt 80 kr. Carte blanche 1-ére chois 3 frt 50 kr. — Essentiák mindennemű likőr gyártására Watterich Arnold gyárától — Sikerült és szép arczképek Neumann Ign. mű erméből. Szénrajz 3 frt, krétarajz 6 frt, olajfestm (életnagyság) 8 fttól fölfelé. A fénykép sértetlenül visszaküldetik. — Arczképes választási zászlók k. sz. Neumann Ignác műterméből. — Vésnői munkák, peeséyművek, bélyegzők, peesébtélygek, monogrammok a legolcsóbb szabott ár szerint

Fácányi gyógyszerárától a következő nagyhírű elismert különlegességek: a) Fácányi-féle magy édesmústar gyomor- és bélhurut ellen stb. 1 frt vagy 50 kr. b) F. f. fogpapír fogfájás, arcz- és fülszaggyógyítás ellen. Egy csomag 70 kr. c) F. f. Phenyl-szappan, bőrbetegségek ellen 70 kr. d) Sósborszesz, szak-értő által 1 frt 20 kr. 70 kr.

Első központi szétküldési helye Magyarország összes kiviteli terményeinek árúinak és gyártmányainak. (Tokaji, ménesi, balatonvidéki borok Vámosy Lajos utján, kőbányai sörök Dietrich és Gottschlig utján, huskuszervek a Weisz testvérektől, selmezi pipák Heller F.-től, magyar vas, aczél stb. Vadhus: Pál K.-től, lámpák, papír, szappan, szegedi paprika, gácsi posztó stb.) mind 1-gdi-rekbebb forrásból, szabott áron és az eredeti cég árj. szerint. — Elegendő egy levelező lapot írni a

„NEMZETI HIRDETŐ” szerk. (Budapest, VII. Károly-körút 7)

Pontos és becsületes szolgálat